

El fons documental “Mas, fotògrafs”. Una nissaga lloretenca dedicada al món de la imatge

Joaquim Daban i Massana

Cap del Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar

L'establiment *Mas, fotògrafs*, situat al carrer de la Vila núm. 14, ha estat un dels comerços més concorreguts de la nostra població durant la segona meitat del segle xx i principis del XXI. Qui més qui menys, un dia o altre ha passat per aquesta botiga per revelar algun carret de fotografia, per encarregar un reportatge, per fer-se una foto carnet o per comprar-se una màquina de fotografiar.

L'iniciador de la nissaga: Francesc Mas i Ruhí

Francesc Mas va néixer a Lloret de Mar el dia 12 de juny de 1911. Al llarg de la seva vida va ser una persona emprendedora, dinàmica i polifacètica que va dirigir obres de teatre, va escriure articles a la revista *Aires Lloretencs*, va impulsar el futbol i va ser membre actiu del grup d'animació lloretenc *Los Vagabundos del Arte*, on apareix en una coneguda imatge amb una càmera fotogràfica i

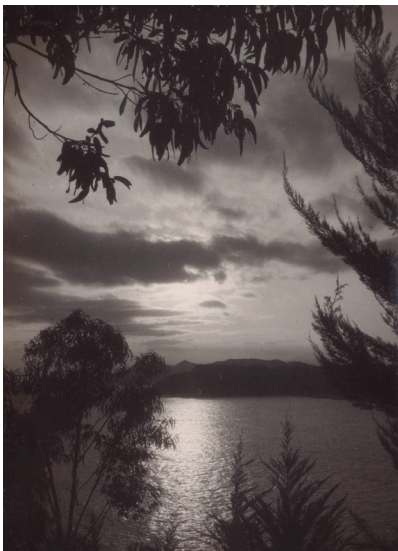
Participació de Francesc Mas i Agustí Bonet en una anada humorística-festiva de “Los vagabundos del arte” a la plaça Major de Banyoles.

Procedència: SAMLM – Fons Editorial Efadós – Martínez Planas.
Data: 1949. Autoria: Desconeguda. CID: 803.084.100_506.084.031.

un rètol que anuncia “Fotografia espiritista. Se retrata el pensamiento”.

De ben jove va sentir l'afecció per la fotografia i, amb una càmera que li va deixar el seu amic Jordi Bonet i Pujol, va retratar alguns dels paratges més emblemàtics de la nostra població per tal d'il·lustrar el primer prospecte turístic de Lloret de Mar¹. L'any 1936 va obtenir una menció honorífica a l'*Exposició històrico – fotogràfica de la Catalunya actual* impulsada pel diari barceloní *El Día Gráfico*².

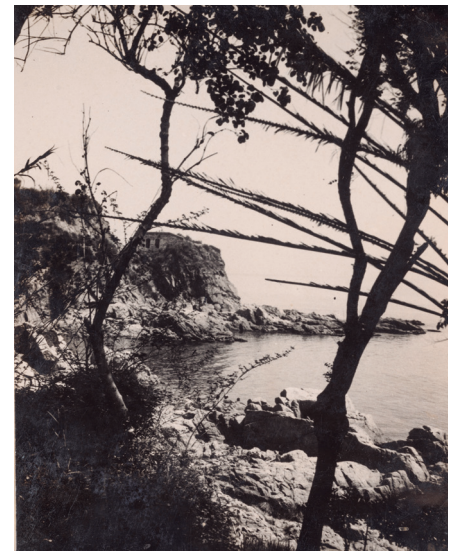
Sens dubte, els difícils anys de la guerra i la immediata postguerra van trasbalsar la vida quotidiana d'arreu de Catalunya i també degueren estroncar la trajectòria professional de Francesc Mas. No obstant això, l'any 1944 va reprendre la seva activitat fotogràfica i va obtenir

Posta de sol a la badia lloretana.
Procedència: Arxiu General de la
Diputació de Barcelona – Fons El Día
Gráfico. Data: 1934.
Autoria: Francesc Mas i Ruhí. Ref.: CAT
AGDB R. 59280.

Posta de sol des de Sa Caleta.
Procedència: Arxiu General de la
Diputació de Barcelona – Fons El Día
Gráfico. Data: 1934. Autoria: Francesc
Mas i Ruhí. Ref.: CAT AGDB R. 59281.

Racó de banys a Lloret de Mar.
Procedència: Arxiu General de la Diputació de
Barcelona – Fons El Día Gráfico. Data: 1934.
Autoria: Francesc Mas i Ruhí. Ref.: CAT AGDB R.
59283.

¹ SAMLM.- Fons Mas fotògrafs – Francesc Mas i Ruhí. Sindicat de Turisme de Lloret de Mar. Opuscle de promoció turística. 1930. CID: 522.001.2000_056.527.002.

² BALDOMÀ SOTO, Montserrat. Entre el noucentisme i la modernitat: el fons del concurs fotogràfic “Catalunya 1934” del diari El Día Gráfico a l'arxiu del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Diputació de Barcelona, Servei de Patrimoni Arquitectònic Local (SPAL). Març 2017. P. 38, 39 i 70.

https://www.diba.cat/documents/429042/3279976/Catalunya_1934_Baldoma_SPAL.pdf/391e9ed7-3db4-47f8-9270-9d55822efb6b

dos premis a Santa Coloma de Farners, dins de l'apartat "Contrallums" i dins de l'apartat "Interiors".³

L'any 1947 Francesc Mas i Ruhí figura inscrit, per primera vegada, a la matrícula de contribució industrial de Lloret de Mar com a "fotógrafo en galería" i tenia ubicat el seu estudi i laboratori al carrer "San Gerardo", núm. 11, l'actual carrer de Sant Guerau. Segons indica aquesta mateixa documentació, l'any 1954 va traslladar el seu estudi a la "Via del Caudillo", núm. 16, que actualment es correspon al carrer de la Vila, núm. 14⁴.

L'any 1951, a la primera exposició fotogràfica de la ciutat de Girona organitzada per "Foment del Turisme", va obtenir dos premis: el primer premi a l'apartat de fotografia local amb la seva obra "Mar y montaña" i el segon premi a la secció de "Paisatge", amb la seva obra "Luces de otoño".⁵ Posteriorment, al 1954, va guanyar dos altres premis en el Concurs Internacional de Fotografia de Girona: el trofeu "Lloret de Mar" i el trofeu "Vila de Blanes".⁶ L'any següent va fundar, juntament amb altres professionals de la fotografia, l'Agrupación Fotográfica y Cinematográfica de Gerona y su Provincia⁷, i també va obtenir un nou guardó al IV Saló Internacional de Fotografia de Girona, impulsat per Foment de Turisme. En aquest darrer concurs, on hi participaven destacats professionals de la fotografia que procedien de Portugal, França, Alemanya o Anglaterra, Francesc Mas va obtenir un accésit a l'apartat de fotografies dedicades a Girona.⁸

Però la seva atenció pel món de la imatge no va quedar circumscrita a la fotografia, sinó que el tarannà inquiet de Francesc Mas va propiciar que també s'interessés pel món audiovisual; i és per això que l'any 1964 va obtenir el primer premi en el concurs *Premios Nacionales de Turismo*, que atorgava el ministeri espanyol, amb la seva pel·lícula *Playas las de Lloret*.⁹

«MADRID. — Como resultado del concurso convocado por el Ministerio de Información y Turismo, estableciendo una serie de premios nacionales para películas de cortometraje, de carácter turístico, se han concedido los siguientes premios: [...]

Premio de setenta y cinco mil pesetas, para cortometrajes en 16 mm. Sobre temas turísticos que se refieran a una zona, región, ciudad, villa o pueblo de España, a "Playas, las de Lloret", producida por don Francisco Mas Ruhí. Accésit de veinticinco mil pesetas, para el mismo tema y paso a "Gerona", producido por don Narciso Sans Prat.»

Riera de Vidreres. Fotografia premiada a l'Exposició fotogràfica de Girona de 1951.

Procedència: SAMLM – Fons "Mas fotògrafs". Data: 1950 ca.
Autoria: Francesc Mas i Ruhí. Data: 1950 ca.

³ Tot i que no s'han pogut localitzar les imatges que va presentar Francesc Mas en aquest concurs, sí que hi ha constància de la seva convocatòria. Agraïco la informació que ens ha proporcionat el Sr. Joaquim Puigdemont i Mn. Josep Casellas.

Arxiu Comarcal de La Selva. Programa de Festa Major de Santa Coloma de Farners. 1944.

Arxiu Parroquial de Santa Coloma de Farners. Full parroquial del 15 d'agost de 1944.

AA.DD. *Miscel·lània Lloretenca*. Club Marina Casinet. Lloret de Mar. 1995. P. 61.

⁴ SAMLM Ajuntament de Lloret de Mar. Contribució Industrial dels anys 1947 i 1954. CID: 100.002.1803.210_012.023.052.

En aquell mateix immoble hi havia hagut un altre establiment dedicat a la fotografia que, fins llavors, havia regentat Rafael Garriga Roca. Aquest personatge, un avantpassat de la família Riera – Garriga, va ser un distingit lloretenc que l'any 1928 va fundar a Espanya la famosa marca de fotografies Infonal (Industria Fotoquímica Nacional) amb altres socis com Higiní Negra o el seu germà Antoni Garriga i Roca, i comptant amb la col·laboració de Hendrik Kuijpers, directiu de la multinacional belga Gevaert. En només quatre anys l'empresa es va posicionar com un dels líders del mercat fotogràfic espanyol. Posteriorment aquesta aliança es va convertir en familiar, mercès al casament del Sr. Garriga amb una filla del Sr. Kuijpers; i l'empresa d'arrel lloretenca també es va fusionar amb la casa de fotografia belga Gevaert. Alguns anys més tard, cap al 1966, aquesta empresa es va associar amb una altra gran marca dedicada a la fotografia, d'on va sorgir l'empresa AGFA-GEVAERT, que durant molts anys va dominar el mercat de la fotografia a nivell mundial.

Podeu trobar més informació a: SAMLM. 526.000 – Fons Riera – Garriga.

<https://www.lloret.cat/seccions/arxiu-municipal/fitxers/fons-pdf/500-nodac-fons-patrimonials/526-000-fusionat-20200226.pdf>

⁵ AHG. *Los Sitios*. Girona. 06-11-1951. P. 5.

<https://pandora.girona.cat/viewer.vm?id=0000680756&page=5&search=>

⁶ AA.DD. *Miscel·lània*... P. 61.

⁷ AMG, Butlletí de l'Agrupación Fotográfica y Cinematográfica de Gerona y su provincia. Febrer de 1965. P. 14.

⁸ AHG. *Los Sitios*. Girona. 15-01-1955. P. 2.

<https://pandora.girona.cat/viewer.vm?id=0000689961&page=2&search=>

⁹ *El Eco de Canarias*. Las Palmas de Gran Canaria. 13-12-1964. P. 5. <https://jable.ulpgc.es/viewer.vm?id=5817131&page=5>

Òbviament, aquest documental estava centrat en imatges de la nostra població: les platges, el paisatge, el patrimoni artístic, les tradicions populars, les escenes quotidianes de la vida local, les imatges festives i d'oci nocturn, els esports, les instal·lacions turístiques... I en aquest muntatge va incorporar unes peces musicals inèdites: el calypso *Lloret de Mar*, obra del mestre Cano, de Girona, i interpretada pels *Abelardo con los 4 Diplomáticos*; i dues sardanes compostes pel mestre Albertí, de Blanes.¹⁰

L'any 1967 en Francesc Mas va publicar l'àlbum fotogràfic *Paisaje y color en Lloret de Mar*, que es va presentar a l'Ajuntament el dia 24 de juliol. En aquest acte hi van assistir les autoritats locals, el delegat provincial del ministeri d'informació i turisme, González Sobral, i diversos mitjans de comunicació que destacaren l'excel·lent treball que havia realitzat l'autor¹¹:

«Francisco Mas Ruhí, artista de la fotografía y de la filmación, nos ofrece con esa sencillez que se caracteriza como buen lloretense, una viva muestra de su formación profesional que lleva dentro de su alma de artista enamorado de su tierra.»

«El libro de Francisco Mas, presenta 34 bellísimas estampas de otros tantos rincones

lloretenses, además de una cubierta originalísima y sobrecubierta de gran efecto. Adornan esta hermosa obra, prólogo brillante de Lope Mateo, otro enamorado de nuestras bellezas gerundenses y textos amenos y bien ajustados de Esteban Fábregas. En resumen: se han lucido todos quienes han intervenido en la publicación [...] Con este libro de Francisco Mas, se podría celebrar una exposición desglosando láminas y textos, lo cual es decir suficiente en su favor. Para quienes pudieran tener una idea superficial de Lloret de Mar, les sorprenderá notablemente la riqueza de motivos que presenta "Paisaje y Color" y para todos, el ejemplo más elocuente de la vitalidad de Lloret de Mar y de sus valedores que nos ofrecen el deleite agradable de las hermosuras del ambiente del romántico lugar de "Marina".»

Pocs mesos després de la presentació, i com a resultat de la bona acollida que havia tingut aquesta publicació a nivell espanyol, la direcció general de turisme va concedir-li el títol de *Libro de interés turístico*¹².

El 1968 en Francesc Mas també va participar al segon concurs de cinema *Antoni Varés* que es realitzava a la ciutat de

Contrallum. Fotografia premiada a l'Exposició fotogràfica de Girona de 1951.
Procedència: SAML M – Fons "Mas fotògrafs". Data: 1950 ca. Autoria: Francesc Mas i Ruhí.

¹⁰ SAML M. *Tramuntana*. Lloret de Mar. 01-01-1965. P. 8. <https://www.lloret.cat/pandora/viewer.vm?id=0000032027&page=8&search=>

¹¹ AHG. *Los Sitios*. Girona. 30-07-1967. P. 6. <https://pandora.girona.cat/viewer.vm?id=0001448881&page=6&search=>

¹² AHG. *Los Sitios*. Girona. 15-02-1969. P. 8. <https://pandora.girona.cat/viewer.vm?id=0000710225&page=8&search=>

Girona, on va obtenir el primer premi a l'apartat de cinema social, amb la presentació del seu documental *Barcelona ama sus piedras*. L'entitat impulsora del concurs, en el seu butlletí informatiu, va posar de manifest l'alta participació i les dificultats que van tenir en la organització¹³:

«Volem posar de manifest que organitzar un concurs de cinema amateur d'àmbit nacional, aconseguir una participació de 73 films d'arreu de la geografia peninsular, celebrar quatre projeccions públiques i gratuïtes en el marc senyorívol del nostre primer coliseu ciutadà, establir deu magnífics trofeus deguts a la inspiració del consoci, gran escultor i bon amic Torres Monsó, editar un programa de projeccions d'autèntica categoria artística que no desdigués en res de la dignitat i categoria en que voltem de totes passades situar el concurs i, sobretot, aconseguir interessar al públic gironí pel cinema amateur, no ha estat pas, creieu, cap tasca planera.»

I aquest mateix documental va quedar finalista a l'apartat de cinema dels "Premis Ciutat de Barcelona"¹⁴.

Però a banda dels premis i reconeixements que va obtenir per la seva obra artística, Francesc Mas va realitzar moltes altres fotografies amb visió creadora i molts altres documentals amb contingut didàctic: imatges d'Empúries, del Museu Marítim de Barcelona, del romànic català, de la restauració de Barcelona... Per tota aquesta tasca, i com a pioner del cinema en aquesta especialitat, l'any 1984 el cine-club de Lloret li lliurà una placa de reconeixement. Sens dubte, Francesc Mas va ser un excel·lent professional de la fotografia i de les filmacions cinematogràfiques.

Les següents generacions

Fruit del matrimoni entre Francesc Mas i Conxita Llibre, que va tenir lloc el dia 8 de desembre de 1939, van néixer tres fills: en Josep, l'August i la Roser. El fill gran, Josep Mas i Llibre, va decantar-se per la imatge en moviment i ha deixat recollides bona part de les vivències domèstiques i familiars en un seguit de filmacions datades entre 1965 i 1980, aproximadament. Com a gerent de l'hotel Fanals (antic Mas Passapera) tenia costum de visitar els clients i això el va portar a volar per tota Europa durant aquest període, acompanyat sovint per la seva dona, Maria Dolors Lloveras i Guillemon. Aquests viatges han quedat reflectits en diferents àlbums fotogràfics i gravacions domèstiques en format de 8 mm.

Pel que fa l'August Mas i Llibre va néixer el 24 d'abril de 1943 i de ben jove s'inicià en el món de la fotografia perquè el seu pare li va transmetre la passió i la vocació d'aquest ofici. Les seves primeres obres artístiques les podem trobar

publicades als diferents butlletins de l'Aplec de la Sardana que van aparèixer a finals dels seixanta i principis dels setanta del segle passat. Però no va ser fins el 28 març de 1977 quan va mostrar, per primera vegada, la seva obra a la sala d'exposicions de la casa de la vila¹⁵. Dos anys més tarda, al 1979, va exposar a la casa Kodak de Barcelona i, segons els crítics, l'August feia «de les fotografies d'estudi, dels seus retrats, composicions i reportatges, veritables creacions que ultrapassen sensiblement les formes de la fotografia tradicional, i s'introdueix, i l'encerta, en camps encara no explorats. Les obres exposades ens parlen de formes i de colors, de composicions i de procediments nous, plens de vida, que cerquen d'expressar-se a través d'una lent que sap captar, a cada moment, la imatge més comunicativa.»¹⁶. Aquell mateix any, també va presentar una nova exposició a Lloret de Mar centrada en els retrats.

L'any 1984 va guanyar el primer premi nacional de fotògrafs professionals Kodak per la imatge d'una núvia realitzada al claustre de la catedral de Girona¹⁷. I el 1992 va fer una incursió en el món audiovisual quan, conjuntament amb Carlos Herrero, van realitzar el vídeo *Verd i Blau*, que presentava excel·lents vistes de les cales marines del nostre municipi.¹⁸

Tot i que l'any 2015 l'August Mas va tancar l'establiment que estava ubicat al carrer de la Vila, alguns dels seus descendents han seguit la tradició familiar i també s'han dedicat a l'activitat fotogràfica. Així, l'Albert, fill gran de l'August, va estudiar fotografia a Barcelona i es dedica plenament al món de la imatge. En Francesc, el segon fill de l'August, va treballar a l'establiment familiar i això li ha permès aplicar els coneixements fotogràfics al món de les arts gràfiques. Igualment, en Jordi Mas i Lloveras, fill d'en Josep, va estudiar fotografia a Barcelona i als 18 anys

Fotografies i documents ingressats del fons "Mas fotògrafs".
Procedència: SAMLM. Data: 2021. Autoria: SAMLM.

¹³ AHG. Butlletí de l'Agrupación Fotográfica y Cinematográfica de Gerona y su provincia. Girona. Novembre de 1968. P. 3 i 12.

<https://pandora.girona.cat/viewer.vm?id=0003268495&page=12&search=>

També podeu consultar AHG. *Los Sitios*, 29 d'octubre de 1968. P. 4. <https://pandora.girona.cat/viewer.vm?id=0001451950&page=4&search=>

¹⁴ AA.DD. *Miscel·lània*... P. 61.

¹⁵ SAMLM. *Lloret Gaceta*. Lloret de Mar. 31-03-1977. P. 13 i 21. <https://www.lloret.cat/pandora/viewer.vm?id=0000015134&page=13&search=>

¹⁶ SAMLM. *Lloret Gaceta*. 08-02-1979. P. 16. <https://www.lloret.cat/pandora/viewer.vm?id=0000017602&page=16&search=>

¹⁷ *Punt Diari*. Girona. 13-05-1984. P. 31. <https://pandora.girona.cat/viewer.vm?id=0002396729&page=31&search=>

¹⁸ SAMLM. *Lloret Gaceta*. Lloret de Mar. 01-08-1992. P. 28. <https://www.lloret.cat/pandora/viewer.vm?id=0000026064&page=28&search=>

va començar a treballar amb el seu oncle, August. Després d'uns anys es va establir com a professional independent a Girona, on ha obtingut diversos guardons, entre els que cal destacar els premis nacionals LUX en les diferents categories d'Or, Plata i Bronze. S'ha especialitzat en fotografia publicitària i de producte i també ha fet incursions en el món de la producció audiovisual. En aquest mateix sector de la producció audiovisual també hi trobem l'Albert Pibernat i Mas, fill de la Roser, que també ha creat algunes obres audiovisuals molt interessants.

Ingrés i contingut del fons “Mas fotògrafs”

El conjunt d'ingressos d'aquest fons documental s'han anat produint de forma esglaonada. L'any 2005 en Josep Mas i Llibre va entregar diversa documentació relacionada amb el seu pare, Francesc Mas i Ruhí, i amb el sindicat de Turisme de Lloret, que va impulsar a la dècada dels anys trenta. Uns anys més tard, el 2010, la Cristina Mas i Lloveras va cedir pel·lícules i fotografies de temàtica familiar; el 2016, l'August Mas i Llibre va ingressar una pel·lícula gravada pel seu pare l'any 1970 que contenia imatges de l'enterrament de mossèn Pere Torrent; i l'any 2018, Albert Pibernat i Mas, també va ingressar imatges i pel·lícules de caire familiar.

En un primer moment cadascuna d'aquestes aportacions es va tractar de forma independent i se'ls va atorgar un codi i una denominació específica. Però a partir d'una anàlisi acurada del contingut dels ingressos es va comprovar que la documentació estava estretament relacionada i que, massa sovint, no es podia entendre la informació d'un fons sense relacionar-la amb la documentació de la resta dels fons de la família. És per això que es va optar per agrupar les diverses aportacions familiars en un únic fons documental: “Mas Fotògrafs”, i dins d'aquest gran fons es van crear diversos subfons que permetien identificar els diferents membres de la família.

Entre els anys 2018 i 2019 la família Mas va continuar fent altres aportacions documentals de caire menor; però durant els anys 2020 i 2021 l'August Mas va decidir dipositar al SAMLM tot el fons fotogràfic i audiovisual produït per l'establiment *Mas fotògrafs*. Fou llavors quan, amb cura i meticulositat, l'August va anar traslladant a l'arxiu més de

vuitanta bobines de pel·lícules en format de 16 mm; un munt de capsos amb milers d'imatges en paper fotogràfic; centenars de sobres que contenien milers de negatius de diversos suports plàstics —principalment en cel·luloide— i un munt de material auxiliar que utilitzaren a l'establiment per a realitzar els seus treballs professionals. A cadascuna de les entregues l'August aportava un munt de dades i notes amb la finalitat de facilitar la identificació i descripció d'aquest gran fons documental.

Per tal de formalitzar la cessió, es va organitzar un acte al Teatre de Lloret el dia 27 d'octubre de 2021, coincidint amb la celebració del Dia Mundial del Patrimoni Audiovisual. Així, a banda d'agrair l'entrega de la documentació, també es va aprofitar per fer un reconeixement públic a l'excel·lent tasca que va realitzar en Francesc Mas i Ruhí, com a fotògraf, com a impulsor del turisme a Lloret de Mar, com a pioner en el món audiovisual... Durant aquell acte es va projectar el documental *Playas las de Lloret*, que l'any 1964 havia estat guardonat amb el premi nacional de turisme.

El procés d'organització del fons

Evidentment, el procés d'organització, classificació, descripció i digitalització d'aquest fons documental requerirà d'una dedicació, d'un temps i d'uns recursos excepcionals. Però un cop realitzada aquesta tasca els resultats revertiran al conjunt de la ciutadania perquè es disposarà d'un patrimoni documental extraordinari que permetrà comptar amb milers d'imatges identificades i digitalitzades. De moment s'ha fet una primera actuació sobre la documentació audiovisual perquè és un tipus de suport molt fràgil i inestable, que estava exposada a diverses afectacions que amenacen la integritat de les pel·lícules.

Així, sobre el conjunt de pel·lícules que formen part del fons Mas fotògrafs, s'ha procedit a substituir i eliminar els contenidors metàl·lics que presentaven diverses patologies ocasionades pel rovell de les llaunes i pels microorganismes. També s'ha fet una neteja superficial de les pel·lícules, s'ha elaborat un primer inventari, s'han instal·lat les bobines

Instal·lació i etiquetatge de les pel·lícules de 16mm. del fons “Mas fotògrafs”.

Procedència: SAMLM. Data: 2021. Autoria: SAMLM.

Pel·lícula afectada per l'efecte “vinagre”.

Procedència: SAMLM. Data: 2021. Autoria: SAMLM.

en contenidors homologats que assegurin l'adequada conservació, i s'ha etiquetat convenientment cadascuna de les unitats d'instal·lació.

Per a l'adequada conservació de la documentació audiovisual, cal tenir present que una de les patologies més característiques d'aquests suports és l'anomenat "efecte vinagre" —la pel·lícula desprèn una forta olor avinagrada—, que apareix quan les cintes es troben en determinades situacions ambientals: excés d'humitat, temperatures elevades... Un cop s'ha iniciat aquest procés, s'ha d'actuar de forma ràpida per tal d'evitar que el suport es desintegri i que contamine la resta de pel·lícules. Malauradament, en el fons audiovisual Mas fotògrafs es van localitzar set pel·lícules afectades per aquesta patologia, que han estat convenientment aïllades de la resta del fons audiovisual; i també s'han detectat tres pel·lícules en un estat molt avançat de descomposició a les quals se'ls ha aplicat el procés d'eliminació que s'estableix a les normes i recomanacions arxivístiques. S'ha de ser conscient, doncs, que per a assegurar l'adequada conservació d'aquest tipus de suport documental són necessàries unes condicions ambientals molt estrictes.

Sens dubte, a través de l'estudi d'aquest fons documental

es pot resseguir al detall la història gràfica de la nostra població durant més de vuitanta anys (del 1934 fins el 2015). Hi ha un munt de fotografies que permeten copsar la transformació urbanística del nostre municipi; hi ha imatges que reflecteixen les celebracions populars, els esdeveniments esportius, els actes polítics...; i també hi ha una gran quantitat de reportatges on es visualitza el desenvolupament i l'evolució turística de la nostra població. Però abans de posar-lo plenament a disposició de la ciutadania ens cal continuar treballant sobre el contingut i la classificació d'aquest gran fons documental. En qualsevol cas, cal tenir present que l'ingrés d'aquest fons al SAMLM és una notícia excel·lent perquè es posa a disposició de tota la ciutadania una documentació de gran interès per a l'estudi i l'anàlisi del passat de Lloret de Mar.

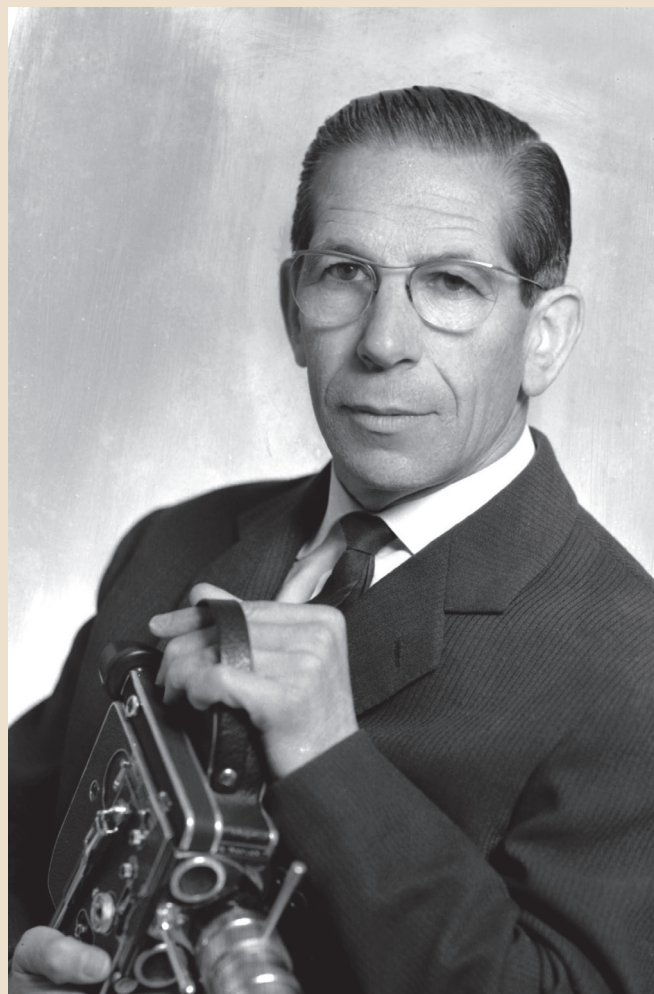
Volem agrair, d'una banda, la sensibilitat que ha tingut l'August Mas i Llibre, que ha cedit la major part del fons Mas fotògrafs i, de l'altra, també agraiem la confiança que han dipositat en l'arxiu la resta de membres de la família, en Josep Mas i Llibre (E.P.D.), la Cristina Mas i Lloveras, i l'Albert Pibernat i Mas. No dubteu que el SAMLM conservarà, protegirà i difondrà adequadament aquest patrimoni documental de Lloret de Mar.

Francesc Mas i Ruhí: el paisatge i el color de Lloret de Mar.

Paraules pronunciades per August Mas i Llibre el dia 27 d'octubre de 2021 en motiu de la cessió del fons documental "Mas, fotògrafs" i de la commemoració del Dia Mundial del Patrimoni Audiovisual.

Sr. Jaume Dulsat, Alcalde de l'Ajuntament de Lloret de Mar. Sra. Ana Garcia Castany, Regidora del Servei de l'Arxiu Municipal i altres regidors. Sr. Joaquim Daban, Cap del Servei de l'Arxiu Municipal. Amics tots, benvinguts.

En nom meu i el de la meva família i empresa, ja en la tercera generació, em plau correspondre, com no pot ser d'altra manera, a l'agraïment que ens fa aquest Servei d'Arxiu Municipal i al que a més a més hi afegim la nostra felicitació. Agraïment per acollir la nostra petita història lloretana en el que és avui per als lloretencs una caixa forta on poder dipositar els nostres petits tresors, treballs i records, així com també els nostres objectes quotidians en el museu. Felicitació per la vostra feina i dedicació que, reculant en el temps, voldria fer extensiva també a aquells pioners de la història de Lloret, com són el que va ser un arxiu municipal vivent i que molts dels que aquí estem vam conèixer: l'Esteve Fàbregas i Barri, l'Estevet, que estic segur va ser l'exemple engrescador perquè un jove lloretenc ple d'ànim, mestre i pedagog, historiador i promotor d'accions culturals a dojo, agafés el relleu i fos amb el temps qui donés l'empenta definitiva del que fa ja 30 anys és una realitat ben consolidada: aquest

Francesc Mas i Ruhí.
Procedència: SAMLM . Fons "Mas fotògrafs". Data: XXX.
Autoria: August Mas i Llibre.

Arxiu Municipal de la nostra vila. Ja endevineu prou bé a qui em refereixo: a l'amic Joan Domènech i Moner. També recordar un altre amic, el malaurat Agustí Maria Vilà i Galí, un altre arxiver cabdal de la història naval de la nostra vila, del que s'acaba d'editar recentment, per cert, una magnífica biografia, precisament de Joan Domènech que recomano a tots que la llegiu. Com no, parlant de la mar, el pescador, narrador, dibuixant i pintor, en Joan Sala i Lloberas. Igualment agrair el suport que des d'aquell inici han anat fent i fan, com és ara mateix, els diferents consistoris.

Ja que la direcció del Servei de l'Arxiu Municipal ha decidit per aquest acte projectar el documental que Francesc Mas i Ruhí, el meu pare, va fer de Lloret i que va rebre el 1964 el premi nacional en el concurs de documentals turístics, em permetreu que li faci un petit homenatge. A ell i als qui foren també els pioners del turisme, que tant canviaria la vida dels lloretencs després d'una llarga època de dificultats i que acabaria donant alè i ales també al meu pare a una afició i vocació que el portaria fins a fer les imatges que veureu gràcies a la iniciativa d'un lloretenc... (i ara transcripció del llibre *Cinquanta anys d'esforç turístic a Lloret de Mar*, de Joan Domènech, que dona veu al meu pare que diu): "Un dia d'aquell febrer de 1932 arribà, com ho feia de tant en tant, un gran lloretenc, un home que sentia per la seva vila tots els afectes, materials o de l'esperit. Era el Sr. Just Marlès i Vilarrodona, capità de la marina mercant, i aquesta vegada venia amb un determinat propòsit. Reuní unes quantes persones, concretament cinc, entre les que tinc la immensa satisfacció d'haver-m'hi trobat i ens digué textualment: «En aquest poble on la gent ha d'emigrar perquè no hi ha res a fer, tenim una gran font de riquesa que hem d'explotar sa platja i el sol. Jo que he corregut tot el món i sé el que busca la gent dels països on el sol no el veuen mai, us asseguro que quan ens coneguïn ens envairan». Amb el seu assessorament constituïrem el Sindicat de Turisme de Lloret de Mar, que amb el Sr. Marlès de President Honorari i la Junta formada per les persones convocades per ell érem els següents: Narcís Fors i Oliver (president), Enric Piguillem i Llena, Romà Frigola i Bofill, Melcior Palacín —que llavors tenia arrendat l'hotel La Palma (després Miramar)— Artur Margarit i Soliva, i Francesc Mas i Ruhí".

Així començà aquell primer Sindicat de Turisme i al mateix temps aquella afeció a la fotografia que el pare ja practicava amb altres companys, que es va consolidar quan, amb una càmera que l'amic Jordi Bonet i Pujol li va deixar, va fer una de les fotografies que van il·lustrar el primer prospecte de turisme de Lloret i de tota la Costa Brava. És llavors quan ell, engrescat, diu: vull ser fotògraf. (Això em va explicar el pare una vegada que li vaig preguntar com va començar la seva afició per la fotografia).

A part d'aquesta pel·lícula de Lloret, el Servei de l'Arxiu Municipal també posarà a punt altres documentals que va fer i que segurament un altre dia també es projectaran. Un anomenat *Barcelona estima les seves pedres*, el 1968, i que va ser finalista en els premis Ciutat de Barcelona. Un altre d'Empúries i, amb guió de Josep Maria Ainaud de Lasarte, un extens documental de l'Art Romànic Català, així com també un del Museu Marítim. Aquests tres documentals no els va presentar mai a cap concurs, els va fer perquè li agradava el tema: l'arqueologia i la història de Catalunya. Entre mig d'això també obtingué un altre premi en l'àmbit turístic estatal amb el llibre *Paisaje y Color en Lloret de Mar* el 1967, amb textos de l'Esteve Fàbregas i pròleg del poeta Lope Mateo (un poeta madrileny que estiujava a Lloret). També faria un altre documental per promocionar Lloret a l'hivern, crec recordar que per iniciativa del consistori. També va realitzar un documental de les pistes d'esquí d'Espanya d'aquells anys 70, que sí va presentar però no obtingué cap guardó.

El millor premi, però, va ser per a ell la satisfacció d'haver contribuït amb la difusió de les seves imatges a la promoció del turisme al seu poble i poder fer realitat aquell projecte col·lectiu i personal dels anys 30.

No vull acabar sense repetir-me felicitant tot l'equip del Servei de l'Arxiu Municipal, i agrair tant la seva ajuda, dedicació i excel·lent tracte: Joaquim Daban, Lluís Frigola, Fèlix Rabassa, Jordi Padilla, Josep Maria Samos, Xavier Orri, Marina Garcia, Mercè Torrellas...

Moltes gràcies.

Abans de començar us faig saber que no serà només una pel·lícula que es projectarà sinó dues. Gairebé 60 anys d'emmagatzematge incorrecte per part nostra, com ha sigut mantenir les pel·lícules en capces de metall i en ambient d'humitat i temperatura canviant, ha sigut la manera de matar la criatura poc a poc. La manera de guardar-les correctament l'hem après massa tard.

El documental que obtingué el premi és el primer que veureu, i és on la pel·lícula més ha patit aquest error, per tant on hi ha hagut més imatges que no s'han pogut salvar, però recuperades dels descarts que sí estaven en bon estat; però no les millors segurament. És un documental filmat amb el que se'n diu positiu directe (diapositiva) i muntat amb aproximadament uns 300 empalmes. Segurament la característica del material del qual estava feta aquesta pel·lícula també ha contribuït al seu procés de degradació. La segona

pel·lícula (aquesta està pràcticament sencera) és una rèplica de la primera, feta seguint el mateix guió que la primera però aportant-hi noves imatges com veureu. No es podia pas evitar filmar aquella transformació que es produïa durant aquells anys al poble. Aquesta rèplica l'acaba en uns tres anys. Aquesta segona ja fou feta amb pel·lícula negativa, el que permetia fer-ne còpies fàcilment, cosa que a la primera podent-se fer no era aconsellable, doncs el procés baixava molt en qualitat i era també més costós. Es tracta en ambdós casos de materials tractats químicament i amb pigments de color que es degraden amb el temps, segons era la tecnologia del color d'aquells anys. A casa vostra segurament tindreu algun exemple de l'alteració del color de les imatges encara que hagin estat ben guardades. Avui dia gràcies a la digitalització podem salvar les imatges.

Dels títols de començament, segurament per ser la part més propera als agents externs, només s'ha pogut aprofitar, gràcies als descarts, el propi del documental *Playas las de Lloret*; així que hi falta un títol que deia, segons el guió: *Foto Submarina*, referent a unes "imatges del fons marí" que Josep Bernat i Montero va cedir desinteressadament i que de ben segur van contribuir que en Francesc Mas obtingués aquell premi a Madrid. Moltes gràcies recordat i enyorat Josep Bernat.

També el títol de l'ajudant del pare que no és ningú més que l'Angelina Cardona i Reixach. Moltes gràcies Angelina, per això i pels gairebé trenta anys de paciència i bon fer a casa nostra, moltes gràcies.

Alguna cosa més: Un detall, que com a lloretencs no se us escaparà, és que a l'arribar a Santa Cristina la processó tant com arriba gairebé se'n va. Sobre tot a la primera pel·lícula. Com sigui que les bases del concurs de documentals turístics limitaven la durada a uns 20 minuts, obligava a prescindir o mostrar el mínim d'alguns esdeveniments. Pensem que el documental no estava fet per passar-lo a casa sinó per a fer-ne publicitat a fora. Allò que no es veu... La pel·lícula era principalment les platges, la costa, el sol, el mar, el lleure, etc. El segon documental s'estén mostrant altres indrets de les nostres comarques gironines, és l'oferiment de quelcom més, també molt interessant pel foraster. Veureu també que el ball de plaça és el mateix en les dues projeccions.

Tampoc s'ha recuperat la locució, però no ens és necessari. No cal explicar aquí res que no coneguem.

El que sí s'ha conservat és la música original. Cal recordar les peces musicals cedides també desinteressadament pels músics i compositors: Manuel Cano, que aportà el calypso *Lloret de Mar*, interpretat pel conjunt que alguns recordareu: Abelardo con los Cuatro Diplomáticos i Josep Albertí, amb dues sardanes inèdites. Tots dos de Girona (bé que Albertí era nascut a Blanes i Cano a Tíjola, un poble d'Almeria, però que ja de molt joves es van instal·lar tots dos a Girona).

Acabo. El treball de restauració ha sigut una feina de cirurgia cinematogràfica. Pacència, sensibilitat, bon gust i saber fer. Cosa de la Marina Garcia. Felicitats i gràcies, moltes gràcies Marina.

Paraules d'agraïment d'August Mas i Llibre.
Procedència: SAMLM. Data: 2021. Autoria: Dani Reyes.